

Radnóti emlékeztünk

November 15-én Radnóti Miklósról, egykori diákjára emlékezett az egyetem: 25 éve otthagyta ki életét egy magyar örmester golyója.

Délben, a Bölcsészettudományi Kar épületének falán elhelyezett emléktáblát koszorúzták meg a kar diákjai. A rövid, de színvonalas műsort — melyben az Egyetemi Színpad tagjai közreműködtek — szemerkélő eső és fel-tűnő részvétlenség kísérte.

Este, a Tudományegyetem tanácsa által rendezett műsorra zsűfólaság megtelt az aula. Kemenes Béla oktatási rektorhelyettes bevezető szavai után Ortutay Gyula akadémikus mondott ünnepi beszédet. Beszédében azokról a közös

szegedi évekről emlékezett meg, melyek Radnóti életének talán legharmonikusabb szakaszát jelentették; az akkori egyetemi ifjúságról s élgárdájáról, a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumáról, melynek szelleme mélyen befolyásolta a költő pályájának további alakulását.

Az ünnepi beszéd után Nagy Attila mondott Radnóti-verseket, a tőle megszokott nagy magabiztossággal és intellektualitással. Gregor József operaénekes — Várady Zoltán karnagy kíséretével megérdemelt sikert aratott.

T. F.

Több mint balett

A Pécsi együttes Szegeden

Az idei színházi évad első kirobbanó sikerét aratta október 31-én Szegeden — a Pécsi Balett együttese. Eck Imre társulata igazolta mesterének hitvallását — miszerint „Törekvésünk, hogy olyan táncjátékokat hozzunk létre, amelyek elevenen hatnak a ma emberére, formálják, alakítják eszmevilágát, az emberi test, a zene és a látvány szépségének együtt megnyilatkozó művészi erejével”. A tartalmilag és formailag egyaránt tökéletesen komponált három „felvonás” bizonyította, hogy az együttes tagjai — kiváltképpen kiváló szólistái: Bretus Mária, Handel Edit, Stimác Gabriella, Uhrík Dóra és Csifó Ferenc — kitűnő mesterségbeli tudással és hozzá színészi kifejezőkészséggel bírnak. Vivaldi három Concertójára komponált Etűdök kétként című balett — tanulmány és a Vujcsics Tihamér muzsikájára alkotott „Változatok egy találkozásra” arra adott példát elsősorban, hogy mit tud az együttes a balett formanyelvéből. S amikor ehhez a színészi kifejezőképesség darab adta nagyobb lehetősége is társult — Szokolay Sándor: Az iszonyat balladájában — magával ragadott, lenyűgözőt a produkció. Ebben a nagyon sokáig emlékeztető, döbbenetes erejű középső részben érték el leginkább a kitzűzött céljukat. „A korszerű mozdulat formanyelvébe öltöztetett korszerű gondolat megjelenítése a balett színpadon” — ez az, ami percekig tartó vastapsot, óriási sikert hozott a bemutatkozásnál és ígér még nagyon sok élményt a következő 9 vendégjáték alkalmával. Legközelebb november 28-án újabb három bemutató:

Couperin: Etűdök No. 2.

Szöllőssy András: Oly korban éltem ...

Kincses József: Mit takar a kalapod?

SZ. M.

Merre tart Vásárhely?

A XVI. Őszi Tárlatról

Az idén tizenhatodszorra nyílt meg a Tornyai János Múzeumban a Vásárhelyi Őszi Tárlat. A kiállítás most is igazolja önmagát, nevezetesen azt, hogy az Alföld képzőművészetének legfontosabb fóruma. A kiállított anyag változatos, és sok tekintetben talán izgalmasabb az eddigiekénél. A vásárhelyi és déalföldi festészetnek olyan előrehajadásáról árulkodik, amely mindenképpen figyelmet érdemel.

Sok vád érte és éri még mostanában is a vásárhelyi festészetet, a szimplifikációtól a provincializmussig. Ha valaki csak a vádakat nézi, úgy tűnhet, hogy az eltelt másfél évtized alatt nem változott semmi Vásárhelyen. Pedig jónéhány év után talán ez a tárlat bizonyítja a legszembetűnőbben a lassú átalakulás tényét.

Az átalakulás kifejeződik a képekben, annak ellenére, hogy a festői-művészi alapállás, melyet az itteni alkotók magukénak vallanak, nem változott. Továbbra is együtt élnek a tájjal, az alföldi emberrel. De maga a világ változik itt egyre gyorsuló ütemben. Attételesebb, bonyolultabb lesz, mint korábban. Átalakulóban vannak azok az emberi viszonylatok és értékrendszerek, melyek mindig a vásárhelyi festészet alapjait alkották. Bonyolultabbak és maibbakk lesznek. A gazdálkodás rendszerének változása, a nagyvilág közeledése mintegy „nyitottabbá” teszi ezt a tájat. Közéleti

Európához, az összemperi problémához. De ezzel együtt megtartja balladisztikus hangulatát, egyéni sajátosságait, az emberi alapokhoz való közelállását.

A festményekben is ez a szintézis jelentkezik. Szalay Ferenc: Az elnökség című képének ironiájában; Somos Miklós műveinek biblikus jellegében; Rékassy Csaba megragadó színvilágú, naturalisztikus vásárhelyi tájaiban; Fejér Csaba megkapó világában; Dér István „Tavaszcikók”-jának balladai jellegében; — és még folytathatnánk tovább a sort. Ezek a képek már lehetetlennek teszik a provincializmussal való vádaskodást. Mindegyik túlnő a hordozott jelentés tekintetében e szűkebb világban. Hadd említsem meg még Fülöp Erzsébet képei közül a „Tarlón”-t, amely az asszony és a táj kapcsolatának megkapó megfogalmazása.

Szólunk kell a grafikákról is. A változás itt is szembetűnő, bár ez a műnem volt talán mindig a legkevésbé „vásárhelyi”. Többnyire a játékoság, a szecessziós jelleg; az áttételes, bonyolult kérdések megfogalmazása a sajátjuk. Talán csak Csohány Kálmán ut el tőlük rajzainak sajátos hangulataival, megformálásával és egyéni motívumaival. Egyben — bár ez nem a különbségből következik — ő a legértékesebb egyéniség is.

A szobrokról, plasztikákról kevesebbet mondhatunk. Meg lehet kockáztatni azt az állítást, hogy egy-két kivétellel ugyanaz jellemzi őket, mint a magyar szobrászat egészét: tétova bizonytalanság, ideiglenes megrekedés. A kerámiáknál viszont jónéhány kedves ötlettel találkozhat a néző.

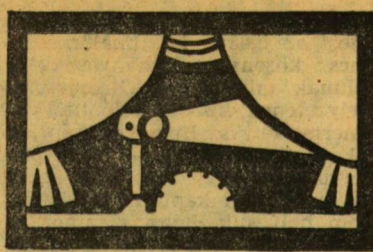
Tehát elindult és érlelődik valami új Vásárhelyen. Az eddigiek alapján még nem lehet biztosan tudni, hová fog vezetni ez a folyamat. Az is megeshet, hogy a továbbiakban majd bomlásnak indul a vásárhelyi művészet egységes jellege. De ami valószínűbbnek tűnik, és amit szívesebben is lát-nánk, az, hogy magasabb szinten, korszerűen folytatják majd az eddigi hagyományt.

SZÁVAY ISTVÁN

Főiskolások kiállítása

A Kollégiumi Napok alkalmából a főiskola rajzzakos hallgatói az idén is megrendezték hagyományos kiállításukat a Petőfi Kollégium társalgójában. Sok szerző igen változatos, sokféle eljárással készült anyagát mutat-ták be. A fa intarziák, a különböző technikájú metszetek rajzok, festmé-nyek és kerámiák jó technikai képzettségéről tettek tanúbizonyságot. Az anyag egy része nem is tudott ennél többet nyújtani, nem jutott tovább a jó iskolamunka szintjénél. Hogy ezt külön meg kell említenünk egy iskolai kiállításnál, ahol mindezt természetesnek lehetne venni, annak az az oka, hogy a korábbiakhoz képest a gyengébb munkák aránya megnőtt az anyag egészéhez viszonyítva.

Jónéhány olyan szerző alkotásával is lehetett viszont találkozni, akik mindenképpen figyelmet érdemelnek. Többek között a díjazott képek szer-zői: az első díjas Rigó József; a másodj díjas Cseh Irén, Szabó Magda és Tóth Valéria; valamint a harmadik helyezett Tandí Lajos és Holpert Flóra. Melettük még meg kell említenünk Amodi Ferenc, Csáky Lajos és Stéhhik János nevét is, akik szintén igen jó anyagot állítottak ki.

Évad kezdetén

Beszélgetés Paál Istvánnal az Egyetemi Színpad rendezőjével

A JATE Egyetemi Színpada az elmúlt évben jónéhány előadást produ-kált. Tevékenységét többé-kevésbé figyelemmel kísérték a hallgatók; az érdeklődés azonban nem volt olyan nagy, mint várhatták és érdemeltek volna. A Színpadot közelebb kellene hoznunk a nézőkhöz: ez a cél inspirálta a beszél-getést.

Paál István a társulati gondokról be-szélt bevezetőként.

— Az elmúlt és a mostani évadunkat a gyökeres nemzedékváltás jellemzi. Az Egyetemi Színpad „aranyapatából” a 4—5 évvel ezelőtti helyi és országos sikereket elért együttesből Pálffy Katit kivéve senki sincs jelen: elvégezték az egyetemet, tanítanak, dolgoznak. Hadd említsünk néhány nevet a régi, eminens együttesből. Nagy Zoltán, Kerekes László, Racsmany Mihály, Sajti Emese, Nagy Endre, Török Virág, Dékány Il-dikó voltak a vezető színészek.

— Az, hogy tőlük el kellett köszön-nünk, természetes. De a további mun-kára vannak-e már új lehetőségek? Az „aranyapat” mítosz lesz, vagy jogos a kontinuitás reménye?

— A tavalyi, ideai, s az elkövetkező évad fontos feladata egy új törzsgárda nevelése. A tavalyi kezdőkből kialakuló-ban van az új mag. És megfelelő szel-lemű — sajnos nem megfelelő számú — új emberanyag az elmúlt hetekben is jelentkezett. Rutinjuk természetesen még nem emlékeztet az elődökre, de lelkesedésük, a baráti szellem már biz-tató. Az Egyetemi Színpad torzsalkodás-tól, szakmai féltékenységtől mentes kö-zösség lett. Csak hogy még mindig nincs olyan kvalitású női, férfi színész, aki mindent el tudna játszani. Bizonyos szerepkörökre alkalmasak a jelenlegi tagok, nem univerzális játszó-alkatok.

— Ez, gondolom determinálja a da-rabválasztást.

— Feltétlenül. Jelenleg leginkább groteszk hangvételű művek interpretá-lására alkalmas az együttes. És a szep-rekörökre állíthatóság mellett megköt bennünket a létszám is. Kevesen va-gyunk: főszereplők, epizódisták közül egyaránt hiányzik még legalább 3—4. Műsortervünkben ezért kevés szereplő-jű, groteszk hangvételű egyfelvonáso-sok sorakoznak. A kevés szereplő még további említést érdemel. Az Egyetemi Színpad lassanként a bölcsészek kizáró-lagos fórumává válik. Kicsit torz, egész-ségtelen állapot ez.

— Az Orvostudományi Egyetem pél-dául egyáltalán nem kíván együtt ját-szani?

— Szükségünk lenne az ott található tehetségekre is. Az Orvostudományi Egyetemmel azonban anyagi megállapo-dás nem jött létre, objektíve nem tudnak részt vállalni egy Közös Egye-temi Színpad megteremtésében. Elvileg a leghetőségesebbek természetesen jö-hetnek, szerepelhetnek. A TTK-ról sincs egyetlen emberünk sem, s a jogászok közül is alig akad érdeklődő. Eleve szű-kebb, kisebb körből vagyunk kénytele-nek kiválogatni a tehetségeket.

— A Színpadról mint társulatról ka-pott információk után néhány szót a színpadról, mint technikai egységről.

— Mivel az egyetem végképp eljät-szotta azt a lehetőséget, hogy az egye-temi klub udvarára viszonylag olcsón, 200—300 személynél befogadó kultúr-termet építsen, azon egyetemek közé tar-toznak, amelyeknek nincs kultúrterme. Ez kényszerít minden nagyobb néző-számú rendezvényt a Maximumba.

Az állami vezetéstől rendszeres anya-gi támogatást kapunk. Felújították a kör-függönyt, karbantartották a reflektorparkot, megkaptuk az alapszönyeget. Az 1970-ben Szegeden megrendezendő országos fesztivál pedig méginkább ese-dékesse teszi technikai problémáink gyors orvoslását. Igéretet kaptunk az elektromos berendezések javítására, a díszletanyag, a reflektorok kijavításá-ra, s a terem esetleges kifestésére. A berendezések tárolása egyébként két-ségbeesett. Minden előadást iszonyatos fizikai előkészítés előz meg. A raktárt — tíz évvel ezelőtti lett a mienk — ré-gen kinőtük. Különben is páras leve-

gőjű, nedves helyiség; alapszönyegek például — teljesen új — a mostoha kö-rülmények miatt máris foltozásra szo-rul. Boros Gyula áldozatos munkája, és a Ságvári Endre Gimnázium KISZ szervezete tette lehetővé eddig is az előadások technikai feltételeinek meg-teremtését.

— A társulat, a helyiség, a technika „körüljárása” után a társulat tervei kö-vetkeznek.

— Említettem már az országos feszt-ivált. Itteni szereplésünk a Színpad jö-vője szempontjából döntő. Két kategó-riában is indulunk: színművet is bemutatunk, s irodalmi színpadi produkciót is előadunk. Az utóbbi tisztel-gés Radnóti előtt, „Készül le a völgy-be a farkas” ideiglenes címmel. Az utolsó 10 vers adja a műsor gerincét; új formájú, meglepő megoldású kom-pozíció lesz.

A színmű kiválasztása jóval bonyo-ltabb. Sokféle megkötés van, sokféle igényt kell kielégítenünk. Aktuálisnak kell lennie, tartania kell a színtűdőt, fi-gyelnünk kell a játéktílusra, a szerep-lők számára (említettem, hogy kevesen vagyunk) stb.

Nem tudok tehát címet mondani. Fel-mérjük az új lehetőségeket, s még az ősi félfévből eldöntjük, mivel indulunk a fesztiválon. Erről azonnal informáljuk a Szegedi Egyetemet.

— Végezetül az Egyetemi Színpad hi-vatásáról mondj még valamit.

A Szegedi Egyetemi Színpad minden-kor amatőr együttes volt. Az is marad. De ha már hivatást mondtál, általáno-sabban fogalmazok. Színikultúránk nö-velése érdekében, a tájékozódást meg-könnyítendő, nem tartanám túlzónak Magyarországon — jugoszláv, román cseh, lengyel stb. mintára néhány fél-profi — félamatőr társulat megszerve-zését. Az amatőrizmus rugalmasságát, életközvettségét és pénztelenségét meg-őrízve a stúdiószínházak bázisát alakít-hatnánk így ki. Harmadik éve vagyok szerződéses tagja a Szegedi Színháznak. Az amatőr-profi munka nálam szétvá-laszthatatlan. Szegeden egyszer talán megvalósul a hivatásosok és a csak kedvtelésből játszóknak egymásra találása.

A felolvasó-színpad sorozat iránt megnyilvánuló nagy érdeklődést is érv a stúdiószínház mellett. Az egyetemi klubban tartott felolvasó esték sok hallgatót vonzottak.

Olyan művek hangzanak itt el, ame-lyek feltétlen figyelmet érdemelnek, de színpadra állításuk egyáltalán nem le-hetséges, vagy aktualitásukból veszíte-nének, ha kívárnánk a bemutatásra-felkészülés heit. Az Egyetemi Színpad igényli a tehetséges játszani szeretőket. Mindkét oldalra: színpadra, nézőtérre egyaránt. Nem félünk a vitáktól, véle-ménykülönbségektől, csak az érdekte-lenségtől irtózzunk.

BALOGH TIBOR

Színészpalaánták bemutatkozása

November 3-án a KISZ-klubban tartotta ezévi első felolvasó estjét az Egyetemi Színpad. Mint Paál István az egyetemi színjátszók vezetője be-vezetőjében elmondta, a felolvasó es-ték célja az előző évekhez hasonlóan az, hogy lehetőséget adjon a társulat új tagjainak tehetségük kibontakozta-tásához, kísérletezési alkalom legyen színész és rendező számára egyaránt. Ennek jegyében mutatkozott be az örvendetesen nagy számban összegyűlt közönségnek Balogh Tibor, mint ren-dező és két elsőéves színészelőt Gombai Edit és Csokonai Attila. S hogy bemutatkozásuk sikeres volt, ahhoz hozzájárult a darab (Edward Albee: Amerikai álom című mosoly-gósan szúrós vígjáték) és a „veterán” szereplők közül Pálffy Kati és Mészá-ros Zsuzsa, (Pintér Péter teljesítme-nye a szokottnál halványabb volt.) — Az est szépséghibája csak az volt, hogy a produkciót nem követte a szo-kásos értékelő vita. Pedig ezek az es-ték csak így érők el igazán céljukat (s talán az elsőnél valamivel hatható-sabb hírveréssel).

Nagy Attila előadói estje

A már korábban bemutatkozott Stúdiószínház következő műsora Nagy Attila önálló előadói estje lesz az Auditorium Maximumban, november harmincadikán, vasárnap este nyolc órakor. A mai magyar költők művei-ből összeállított műsor címe: „Triko-ban”.

